

Տրիբունին այս խօսքերս ըսելու ատեն հասանք քաղքին պարիսպներուն առջին, որոնք գետին երկու կողմը երկնցած են, ու երկար միջոց տեղ ուրիշ չէնքերէ բաժնուած ըլլալով, դիւրաւ կը տեսնուին: Ասոնց առջև, գետին ձախ գին, ցամաք ելանք, ու քաղքին ծայրի շրջապատը քիչ մը դառնալով, Տրիգեմինա (Եռորեակ) գոնէն ներս մտանք, որովհետեւ կը զրուցուի որ Հռովմայ առջի ժամանակները, իր վիճակը որոշուելու դիպուածի մը մէջ, այս գոնէն դուրս պատերազմելու ելան երեք հաշակաւոր երկուորեակներ, որոնք Ովրատեանք կը կոչուին: Տրիբունը յարգութեամբ մը խոնարհեցաւ սեամբը պագաւ, ու ես հետը միատեղ գոնէն անցայ: Քանի մը քայլ որ առաջ գացինք, մէկ տեսակ սարսափով մը սկսայ դիտել այն բարձր աշտարակները, և բարձրաբերձ պարիսպները, ու այն պզնձէ գոնէն, որոնք կարծես թէ յաւիտենական պատնէշով մը զիս իմ հայրենիքէս զատած պիտի պահէին: Տրիբունը իմացաւ իմ խռովելս, ու պատճառը դուշակելով ըսաւ. «Ապահով կեցի. Հռովմ բանտ չէ, այլ մանաւանդ տաճար մըն է ուր որ տկարութիւնը պատսպարան կը գտնէ, ու թշուառութիւնը ապաւինութիւն»:

Քաղաքը մտանք չմտանք, զինուորական Տրի-

բունը ճանցուեցաւ քանի մը քաղաքացիներէ, որոնք չորս գին առին մեծ ուրախութեան նշաններով, որոնց թիւը երթալով այնչափ շատցաւ, մինչև խումբ մը ձեացաւ: Ամէն գիէն Աթենքի ու Սիդղայի անուն կը լսէին: «Ի՞նչ աղէկ օր Հռովմայ համար, ըսի Տրիբունին, ինչպէս մեծ պիտի ըլլայ իր Ժողովրդեան ուրախութիւնը երբոր նոր եղած յաղթութիւններն իմանայ: — Կը խաբուիս, պատասխանեց ինծի. չէ թէ միայն պիտի չուրախանան այս յաղթութեանս վրայ, զորն որ դու այն պէս մեծ կ'ըմբռնես, այլ և ոչ փոյլը պիտի ըլլայ Հռովմայեցոց: Դիտէ մէյմը զասոնք որ չորս գին առեր են, որոնց արգէն այդ լուրը հաղորդելով: Իրաւ է որ կ'ախորժին. բայց ամենեկին չեն զարմանար: Եւ ինչպէս կարելի է որ զարմանան: Երէկ Լուսիտանացոց յաղթութիւնը լսեցին, այսօր Աթենքին առումը, վաղը ուրիշ ասոնց նման լուր մը կը հասնի իրենց. այնպէս որ բարեբաղդ յաջողութիւնները իրենց սովորական ըլլալով, մէկ նոր տպաւորութիւն մը չեն մտքերնուն վրայ: — Հասաղէկ. բայց Աթենքին առնուելը այնպիսի մեծ դիպուած մըն է, որուն վրայ քու հայրենակիցներդ յաւիտենան պիտի պարծին»:

Այս խօսքիս վրայ մէյմը դարձաւ ինծի նայեցաւ, Ժպտեցաւ, ու բան մը չզրուցեց:

(ԳԻՏԻ ՀԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ)

ԿԵՂԾԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ.

ա

ՎԵՆԵՏԻԿ Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ